

Klub Przyrodników

ul. 1 Maja 22, 66-200-Świebodzin
Konto: BZ WBK SA o/Świebodzin nr 28 1090 1593 0000 0001 0243 0645
tel./fax 068 3828236, e-mail: kp@kp.org.pl, <http://www.kp.org.pl>

Świebodzin, 25 marca 2013 r.

**Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska
W Krakowie**

dotyczy: konsultacje PZO Małe Pieniny
sprawę prowadzi: Monika Kotulak monika.kotulak@kp.org.pl

W związku z nowym materiałem w ramach prac nad planem zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 120025 Małe Pieniny, zawierającym wstępne propozycje działań ochronnych w Tab. 6, wnosimy następujące uwagi i wnioski:

1. Wnosimy o umiar w ustawianiu tablic. Granice obszaru powinny być oznakowane w terenie (to wymóg ustawowy), ale miejsca i sposoby eksponowania informacji o obszarze, zagrożeniach i ew. zakazach powinny wynikać ze spójnej koncepcji komunikacji społecznej na rzecz ochrony obszaru i być jej elementem. Należy rozważyć, jaki komunikat, komu, po co i w jaki sposób ma być przekazany: Tablice na granicach obszaru lub przy poszczególnych obiektach są jednym ze środków przekazuj, jakie mogą być wykorzystywane, ale – jak każdy inny środek – mają swoje zalety, wady i ograniczenia. Wnosimy, by w PZO zostały zarysowane przynajmniej zręby takiej spójnej koncepcji komunikacji na rzecz ochrony obszaru, przed formułowaniem zalecenia dotyczącego ustawiania tablic.
2. Podstawą ochrony kompleksu siedlisk kamieńcowych (3220-3240) powinny być:
 - akceptacja procesów erozji w górnym biegu potoków i rzek jako źródła materiału żwirowego, z którego rzeka usypuje kamieńce,
 - ochrona ciągłości ekologicznej i geomorfologicznej (procesy transportu żwirowiska!) rzek,
 - zachowanie naturalnego charakteru rzeki na odcinkach „kamieńcowych” i akceptacja kamieńców jako formy dynamicznej, a także sukcesji roślinności na kamieńcach i procesów jej okresowego przerywania i cofania przez zjawiska powodziowe.W praktyce, ochrona siedlisk 3220-3240 wymaga utrzymania naturalności dłuższych odcinków rzek i potoków, z zachowaniem zasady ‘swobodnej migracji rzeki’ (akceptacja procesów erozyjnych i akumulacyjnych, a więc i przemieszczeń koryta rzeki, celowe

wyduje się wyznaczanie w planach 'korytarza swobodnej migracji rzeki'¹). ochrona kamieńców nie polega tylko na ich 'ogrodniczym' kształtowaniu przez przycinanie wierzb i usuwanie gatunków obcych, jak zdają się ją postrzegać Autorzy PZO.

3. Dla ochrony siedliska 5130 należy stosować wypas bardzo ekstensywny; siedlisko to stanowi 'fazę sukcesyjną' zarastania słabo wypasanych muraw jałowcem. natężenie wypasu 0,4-0,6 DJP/ha (max. 5DJP/ha) jest dla tego siedliska za wysokie, powinno być stosowane ok. 0,1-0,2 DJP/ha.
4. Działaniem ochronnym dla ochrony całego kompleksu siedlisk przestrzeni otwartej (w tym 6210, 6230, 6510-6520) powinno być nie tyle utrzymanie gospodarki pastwiskowej & kośnej w zidentyfikowanych małych płatach siedlisk przyrodniczych, co raczej **utrzymanie całego systemu gospodarczego** gospodarki pastwiskowej w Małych Pieninach, zakładającego ekstensywny wypas i kośne użytkowanie nadających się do tego fragmentów terenu, przy jednoczesnym zakazie zabudowy przestrzeni otwartej i przekształcaniu użytków zielonych na grunty orne, a także przy obwarowaniach zapewniających ochronę torfowisk alkalicznych przed rozdeptaniem przez zwierzęta. System ten powinien też uwzględniać obecność wilka (wspierać zabezpieczenia –fladry, psy pasterskie, a równocześnie akceptować pewne straty, które powinny być sprawnie i szybko kompensowane rolnikom). Mechanizmy rolnośrodowiskowe powinny docelowo wspierać cały ten system gospodarczy (raczej za pomocą płatności do ekstensywnego wypasu w całej przestrzeni otwartej obszaru Natura 2000), a nie tylko określone użytkowanie skartowanych skrawków siedlisk przyrodniczych.
5. W przypadku siedliska 7230, w dotychczasowej korespondencji Autorzy planu podali, że pewne płaty tego siedliska zostały niedawno (już w istniejącym obszarze Natura 2000) zniszczone. Proszę wyraźnie napisać o tym w planie, rozważyć wykonalność (nawet przy pewnych trudnościach i kosztach) odtworzenia zniszczonego siedliska i zaplanować działania odtworzeniowe, wprowadzić takie ustalenia planistyczne, które bezwzględnie zapobiegą powtarzaniu się takich przypadków.
6. W przypadku bezlistu okrywowego *Buxbaumia viridis*, ustalenia planistyczne powinny dawać ochronę także tym jego stanowiskom, które nie zostały jeszcze znalezione. Sugerujemy przyjęcie zasady wyłączenia z pozyskania drewna – w całym obszarze - drzewostanów w głębokich dolinach potoków, a więc ochrony potencjalnych siedlisk gatunku, bez czekania na jego znalezienie. Zwracamy uwagę, że warunkiem ochrony bezlistu w obszarze jest nie tylko ochrona aktualnie znanych stanowisk, ale także generalne stworzenie mu dogodnych siedlisk, które mógłby zasiedlać (wysokie koncentracje martwych kłód w odpowiednim stadium rozkładu we względnie chłodnych i wilgotnych warunkach mikroklimatycznych, odpowiadających dolinom potoków).

¹ Nieznański P., Wyźga B., Obrdlik P. 2008 Korytarz swobodnej migracji rzeki – koncepcja i jej wdrażanie w czesko-polskim, granicznym odcinku Odry. W: Wyźga B. (red.) Stan środowiska rzek południowej Polski i możliwości jego poprawy – wybrane aspekty. IOP PAN. także lit. tam cyt. oraz doświadczenia wdrażania w dol. rz. Biała Tarnowska (projekt RZGW i IOP), Graniczny Meander Odry.

Prywatnym właścicielom lasów powinno to być kompensowane za pomocą leśnej płatności Natura 2000².

7. W przypadku siedliska 9180, siedlisko powinno być docelowo wyłączone z gospodarki leśnej razem z co najmniej 50-metrową, a nie tylko 30-metrową otuliną.
8. Siedliska 91Q0, 9150 sugerujemy wyłączyć z działań gospodarki leśnej, a nie „*Utrzymywać dotychczasową formę i intensywność użytkowania lasów*”. Nie wydaje nam się konieczne planowanie ochrony czynnej 91Q0 (jeżeli wymagałoby takich działań, to nie byłoby ‘reliktowym laskiem sosnowym’), przebudowa drzewostanu w 9150 ani usuwanie świerków kornikowych z buczyny storczykowej.
9. Absurdalne jest działanie „*Przebudowa drzewostanu w kierunku właściwych siedliskowo buczyn, pozostawienie borów świerkowych tam gdzie swym składem gatunkowym są najbardziej zbliżone do wzorca syntaksonomicznego*” jako metoda ochrony siedliska 9410. Kluczowa jest oczywiście identyfikacja, czy drzewostany świerkowe stanowią naturalne siedlisko 9410, czy też są to sztuczne, antropogeniczne świerczyny na siedliskach buczynowych – jednak. gdy już zostaną zidentyfikowane jako siedlisko 9410 to powinny być zachowane a nie przebudowywane, natomiast przebudowa sztucznych świerczyn (nie stanowiących siedliska 9410) w kierunku buczyn jest metodą ochrony (odtworzenia powierzchni, usuwania fragmentacji) siedlisk 9110, 9130, a nie siedliska 9410.
Wątpliwości nasuwa też „*Usuwanie z drzewostanu świerka zaatakowanego przez kornika*” jako działanie ochronne w siedlisku 9410. Z wielu doświadczeń wynika, że rezygnacja ze zwalczania kornika, zwłaszcza w wyższych położeniach świerczyn, jest mniej niszcząca dla ekosystemu, niż jego zwalczanie. na pewno zwalczanie kornika nie powinno mieć miejsca w rezerwacie przyrody.
10. Dane kartograficzne **przeczą** tezie, jakoby siedlisko 91E0 w obszarze było nieistotne. Siedlisko należy uznać za przedmiot ochrony, zaplanować dla niego głównie ochronę bierną w ramach ochrony całego kompleksu siedlisk nadrzecznych.
11. W przypadku buczyn (9130, a na mapie i w tekście odnotowano także 9110), nadobnicy alpejskiej oraz sichrawy karpackiej, ustalenia planistyczne powinny przewidywać pewne modyfikacje gospodarki leśnej, a nie tylko „*utrzymanie dotychczasowej formy i intensywności użytkowania lasów*” – tym bardziej, że stan tych siedlisk nie został przecież oceniony jako właściwy, a stan nadobnicy i sichrawy nie jest znany. Proponujemy następujące modyfikacje – do wprowadzenia w Lasach państwowych do bieżącej praktyki i planu urządzenia lasu, a w lasach prywatnych do wspierania za pomocą programów leśnośrodowiskowych³:

² Takie płatności będą potencjalnie możliwe w perspektywie finansowej 2014-2020 i należy je zaplanować w PZO choćby po to, by Ministerstwo Rolnictwa miało podstawy do ujęcia tego mechanizmu w przygotowywanym PROW 2014-2020

³ Takie mechanizmy będą potencjalnie możliwe w perspektywie finansowej 2014-2020 i należy je zaplanować w PZO choćby po to, by Ministerstwo Rolnictwa miało podstawy do ujęcia tego mechanizmu w przygotowywanym PROW 2014-2020

- a) zagospodarowanie buczyn tylko rębiami złożonymi (IVd) wykorzystującymi wyłącznie naturalne odnowienia;
- b) pozostawianie, w każdym drzewostanie użytkowanym rębnie, kęp i grup starych drzew o miąższości nie mniejszej niż 30m³/ha pow. drzewostanu⁴, na kolejne pokolenie i docelowo do naturalnej śmierci i rozkładu – z pozostawianiem w szczególności starych buków (potencjalne siedliska nadobnicy),
- c) konsekwentne pozostawianie drzew biocenotycznych, dziuplastych, z próchnowiskami itp.,
- d) konsekwentne pozostawianie drzew martwych i zamierających – wszystkich liściastych, wszystkich świerków w wyższych położeniach, świerkowego posuszu jałowego we wszystkich położeniach, celem odbudowy zasobów martwego drewna.
- e) wyłączenie z pozyskania drewna i z cięć sanitarnych pasów lasu na 50 m od potoków, pozostawienie tych stref przypotokowych do naturalnych procesów.

12. Na liście zagrożeń (Tab. 4)

- a) Zagrożenia dla siedlisk kamieńcowych (3220 i 3240): 300 Wydobywanie piasku i żwiru 830 Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych 853 Kształtowanie poziomu wód wydają się aktualne, a nie tylko potencjalne,
- b) Wnosimy również o dodanie fragmentacji obszaru dla wszystkich trzech dużych drapieżników jako zagrożenie istniejące.

13. Wnosimy o odpowiednie zapisy w planie, które zapewnią drożność odpowiedniej części karpackiego korytarza ekologicznego, reprezentowanego przez obszar Małe Pieniny - tzn. zabezpieczenie przed zabudową, infrastrukturą narciarską sięgającą do grzbietu pasma. Podtrzymujemy także pozostałe wniesione poprzednio uwagi i wnioski.

z poważaniem

⁴ Zgodnie z deklarowanym w gospodarce leśnej 'pozostawianiem 5%', stanowi to 5% przeciętnej miąższości drzewostanu rębego (>120 lat) w Karpackiej krainie przyodniczno-leśnej (wynoszącej 598m³/ha), wg danych WISL za okres 2007-2011.